

BG

2009/ECFIN/033

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 4.3.2010
COM(2010)69 окончателен

**ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА
ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И ДО СЪВЕТА
ОТНОСНО ВЗЕТИТЕ И ОТПУСНАТИТЕ ЗАЕМИ
ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ПРЕЗ 2008 ГОДИНА**

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	Въведение	3
2.	Отпуснати заеми от Европейския съюз	4
2.1.	Описание	4
2.2.	Механизъм за подкрепа на платежния баланс (ВОР)	6
2.3.	Механизъм за макрофинансова помощ (МФП)	7
2.4.	Механизъм Евратом	9
3.	Взети заеми от Европейския съюз	9
3.1.	Описание	9
3.2.	ВОР	10
3.3.	МФП	11
3.4.	Евратом	11
4.	Европейска инвестиционна банка — операции по отпускане на заеми извън Общността	12
4.1.	Отпуснати заеми от ЕИБ	12
4.1.1.	Описание	12
4.1.2.	Обем на предоставените заеми	13
4.1.3.	Отражение на отпуснатите заеми от ЕИБ върху бюджета на ЕС	13
4.2.	Взети заеми от ЕИБ	14

1. ВЪВЕДЕНИЕ

В решенията на Съвета, определящи различните инструменти за отпускане на заеми, с които разполага Европейският съюз, се изисква Комисията да информира всяка година Съвета и Европейския парламент за използването на тези инструменти. С цел да се отговори на тези изисквания за предоставяне на информация в настоящия доклад се описват операциите по отпускане на заеми във всяка от съответните области.

По-специално в настоящия доклад се представят накратко отпуснатите и взетите заеми в рамките на механизма за подкрепа на платежния баланс на държави-членки, които не са част от еврозоната (ВОР), и програмата за макрофинансова помощ, предоставяна от Общността на трети държави (МФП), както и гаранциите, свързани със заемите от Общността. Освен това се предоставя информация за отпуснатите и взетите заеми в рамките на Евратом.

За да бъде описанието на отпуснатите заеми изчерпателно, в съответните решения на Съвета¹ относно отпуснатите от Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) заеми извън Общността се изисква Комисията да информира ежегодно Съвета и Парламента за състоянието на гарантираните от бюджета на Съюза финансови операции (заеми и гаранции по заеми) на ЕИБ, осъществявани в държавите в процес на предприсъединяване към ЕС, в държавите от Средиземноморския регион, Източна Европа, Южен Кавказ и Русия, Азия и Латинска Америка, както и в Република Южна Африка.

¹ Решение 97/256/ЕО на Съвета, изменено с Решения 98/348/ЕО и 98/729/ЕО на Съвета, обхващащо периода от 1.2.1997 г. до 31.1.2000 г. (т.нар. „Общ мандат за 1997—2000 г.“), и Решение 2000/24/ЕО на Съвета, заменено от Решение 2008/580/ЕО на Съвета от 23 юни 2008 г. (кодифицирана версия), обхващащо периода от 1.2.2000 г. до 31.1.2007 г. (т.нар. „Общ мандат за 2000—2006 г.“). С Решение 1999/786/ЕО на Съвета (Действия за реконструкция и рехабилитация след земетресението в Турция — TERRA) се продължават общите мандати. Освен това с Решение 2001/777/ЕО на Съвета се установява специална мярка за отпускане на заеми за избрани екологични проекти в руската част от басейна на Балтийско море в рамките на Северното измерение. С Решение 2005/48/ЕО на Съвета се създава отделен мандат за някои видове проекти в Русия и западните нови независими държави (Украйна, Република Молдова и Беларус). Накрая, с Решение 2006/1016/ЕО на Съвета, заменено от Решение 2009/633/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, се създава нов общ мандат за периода от 1.2.2007 г. до 31.12.2013 г. (т. нар. „Общ мандат за 2007—2013 г.“).

2. Отпуснати заеми от Европейския съюз

2.1. Описание

Финансовата подкрепа за държави, които не са членки на ЕС, и за държави-членки, които не са част от еврозоната, се осигурява от Комисията по силата на различни правни основания в зависимост от съответните географски зони и преследваните цели.

Обикновено, когато Общността се стреми да възстанови макроикономическото равновесие в дадена държава, администрираните от Комисията на основание решения на Съвета финансови операции представляват двустранни заеми (макрофинансова помощ за държави, които не са членки на ЕС (МФП), или подкрепа на платежния баланс за държави-членки, които не са част от еврозоната (ВОР). Инструментът на Евратом за отпускане на заеми е на разположение за финансови операции в държавите-членки на ЕС и някои държави, които не са членки на ЕС (Армения, Русия и Украйна).

Всяко изплащане на заеми в рамките на МФП, ВОР или Евратом се основава на насрещни (back-to-back) операции. С други думи дължимите суми (лихва и/или главница), валута и дати на плащане по заема съответстват на дължимите суми, валутата и датите на плащане на основната транзакция за получаване на заем.

Таблица 1: Изплащане на заеми в рамките на макрофинансова помощ, Евратом за държави, които не са членки на ЕС, и подкрепа на платежния баланс за държави-членки, които не са част от еврозоната

	млн. EUR								
	2001 г.	2002 г.	2003 г.	2004 г.	2005 г.	2006 г.	2007 г.	2008 г.	Общо
Румъния			50						50
Междинна сума за новоприсъединените страни (държавите-членки от 1.1.2007 г.)	0	0	50	0	0	0	0	0	50
Албания ⁽¹⁾						9			9
Босна и Херцеговина ⁽²⁾	10			10		10			30
бивша югославска република Македония ⁽³⁾	10	12	28						50
Сърбия и Черна гора ⁽⁴⁾	225		40		15				280
Таджикистан ⁽⁶⁾	60								60
Ливан ⁽⁷⁾									0
Междинна сума — МФП	305	12	168	10	15	10	0	0	479
Евратом⁽⁸⁾	40	40	25	65	215	51	39	16	491
ВОР⁽⁹⁾								2000	2000
Общо	345	52	143	75	230	70	39	2016	2970

(1) През 2005 г. на Албания беше отпусната безвъзмездна помощ в размер на 3 млн. EUR, а през 2006 г. беше отпусната допълнителна помощ в размер на 13 млн. EUR.

(2) Изплащането на заема е придружено от изплащане на безвъзмездна помощ в размер на 10 млн. EUR през 2000 г. Допълнителна безвъзмездна помощ в размер на 15 млн. EUR е изплатена през 2001 г. и в размер на 25 млн. EUR — през 2003 г. През 2005 г. са изплатени 15 млн. EUR безвъзмездна помощ.

(3) През 2001 г. е изплатена безвъзмездна помощ в размер на 10 млн. EUR, през 2002 г. — в размер на 10 млн. EUR, а през 2003 г. — в размер на 18 млн. EUR.

(4) През 2002 г. на Сърбия и Черна гора е изплатена безвъзмездна помощ в размер на 115 млн. EUR, през 2003 г. — в размер на 35 млн. EUR, през 2004 г. — в размер на 10 млн. EUR, а през 2005 г. — в размер на 25 млн. EUR.

(5) През 2001 г. на Косово са изплатени 35 млн. EUR, а на Черна Гора — 13 млн. EUR, предоставени под формата на бюджетна подкрепа. През същата година на Косово са отпуснати още 15 млн. EUR безвъзмездна помощ, последвани от други 15 млн. EUR през 2002 г.

(6) Таджикистан: този заем е съпроводен с отпускането на безвъзмездна помощ на обща стойност 14 млн. EUR. Допълнителна помощ от 7 млн. EUR е отпусната през 2003 г. (въпреки че решението за нея е взето пред 2002 г.), а сума в същия размер е отпусната през 2005, както и през 2006 г.

(7) Макрофинансова помощ за Ливан под формата на заеми в размер на 50 млн. EUR. През юни 2009 г. е извършено плащане на 25 млн. EUR. Първото плащане по безвъзмездната помощ в размер на 15 млн. EUR е осъществено през декември 2008 г.

(8) Включително България и Румъния (държави-членки от 1.1.2007 г.)

(9) На 2 декември 2008 г. максималният размер на отпуснатите заеми на държави-членки, които не са част от еврозоната, в рамките на механизма за подкрепа на платежния баланс беше увеличен от 12 млрд. EUR на 25 млрд. EUR. На 18 май 2009 г. таванът беше увеличен на 50 млрд. EUR.

Друга безвъзмездна помощ, изплатена в периода 2001—2008 г.:
Извънредна финансова помощ. Изплащане на безвъзмездни помощи за Армения и Грузия с общ размер съответно 8 млн. EUR и 10 млн. EUR през 1998 г., както и 4 млн. EUR и 9 млн. EUR през 1999 г. През 2001 г. на Грузия е отпусната допълнителна безвъзмездна помощ в размер на 6 млн. EUR. През 2002 г. на Армения е изплатена безвъзмездна помощ от 11 млн. EUR. Допълнителни безвъзмездни помощи от 5,5 млн. EUR за Армения и 6,5 млн. EUR за Грузия са изплатени през 2004 г. През 2005 г. на Армения са изплатени 1,5 млн. EUR. През 2006 г. Грузия получава две безвъзмездни помощи, всяка в размер на 11 млн. EUR.

Република Молдова: през 2008 г. на два транша беше изплатена безвъзмездна помощ в размер на 25 млн. EUR.

2.2. Механизъм за подкрепа на платежния баланс (ВОР)

Отварянето на механизма за подкрепа на платежния баланс (ВОР) към държавите-членки, които не са част от еврозоната, беше значимо събитие през 2008 г. в областта на операциите по отпускане (и получаване) на заеми от Европейската общност.

По-долу е представено обобщение на основните характеристики на механизма ВОР, ключовите дейности през 2008 г. и очакваните тенденции на развитие през следващите години.

Подкрепата на платежния баланс се осигурява под формата на средносрочни заеми, отпуснати от Комисията, които по правило се предоставят във връзка с двустранна помощ от държави-членки или финансиране, отпуснато от МВФ и други многостранни заемодатели като ЕИБ, ЕБВР или Световната банка. По своята същност механизмът е извънреден и се задейства поотделно за всеки конкретен случай. Потенциални бенефициери са държавите-членки извън еврозоната², които изпитват значителни затруднения по отношение на платежния баланс. Помощта е с макроикономически характер (т.е. не е обвързана с конкретно приложение на средствата, какъвто е случаят с помощта, отпускана по проекти). Тя се отпуска, когато са изпълнени определени условия на икономическата политика, и нейната цел е да облекчи като цяло ограниченията върху външното финансиране на държавата-членка получател и да възстанови жизнеспособността на платежния ѝ баланс. Такива условия на икономическата политика се договарят между Комисията (след консултации с Икономическия и социален комитет) и държавата-членка в меморандум за разбирателство, който се подписва преди привеждането в действие на споразуменията за отпускане на заем. С помощта се подпомага прилагането на мерки за коригиране, предназначени за преодоляване на тези затруднения. Проверката на подобни мерки е предварително условие за изплащането на всеки транш от заема.

В рамките на двадесет години от създаването на механизма през 1975 г.³ Общността приведе в действие редица операции — под формата на заеми, финансирани чрез получени заеми — целящи подпомагането на платежния баланс на държави-членки при определени финансови рискове или затруднения.

Нарасналият брой на отговарящите на условията държави-членки след разширяването и интензитетът на международната финансова криза наложиха през декември 2008 г.⁴ механизмът за подкрепа на платежния баланс да бъде задействан и разширен от 12 млрд. EUR на 25 млрд. EUR в отговор на потенциалните нужди. През май 2009 г.⁵

² Към 1 октомври 2009 г. следните държави-членки не са приели еврото: България, Чешката република, Дания, Естония, Унгария, Латвия, Литва, Полша, Румъния, Швеция и Обединеното кралство.

³ Регламент (ЕИО) № 397/75 на Съвета от 17 февруари 1975 г., с който се създава нов механизъм, известен като Механизъм на Общността за отпускане на заеми (Community Loan Mechanism, CLM), който да подпомогне някои държави от ЕО за преодоляване на краткосрочните им дисбаланси по текущата сметка, причинени от първата нефтена криза.

⁴ Регламент (ЕО) № 1360/2008 на Съвета от 2 декември 2008 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 332/2002 за установяване на механизъм, осигуряващ средносрочна финансова подкрепа за платежния баланс на държавите-членки.

⁵ Регламент (ЕО) № 431/2009 на Съвета от 18 май 2009 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 332/2002 за установяване на механизъм, осигуряващ средносрочна финансова подкрепа за платежния баланс на държавите-членки.

беше взето решение за ново повишаване на общия таван на заемите по механизма до 50 млрд. EUR, за да се запази способността за бърза реакция при допълнителна нужда от подкрепа на платежния баланс.

През 2008 г. механизмът беше задействан повторно в подкрепа на държавите-членки, които не са част от еврозоната, при преодоляването на затруднения по отношение на платежния баланс, произтичащи от финансовата криза. На 4 ноември 2008 г.⁶ Съветът взе решение за отпускане на средносрочна финансова подкрепа на Унгария, достигаща 6,5 млрд. EUR, съгласно механизма за подкрепа на платежния баланс за държави, които не са част от еврозоната. Целта на финансовата подкрепа на ЕС беше да се възстанови доверието на инвеститорите в момент, когато Унгария бе изправена пред опасността от сериозни затруднения в текущия платежен баланс вследствие на повишената несигурност и колебанията на финансовия пазар, както и на рязко влошените условия на финансиране през по-голямата част от последното тримесечие на 2008 г. Предвиждаше се заемът в размер на 6,5 млрд. EUR да бъде отпуснат на четири транша. На 9 декември 2008 г. беше изплатен първият транш в размер на 2 млрд. EUR. Предвидено бе остатъкът да бъде изплатен през 2009 г.⁷ или през 2010 г. в съответствие с поэтапното изпълнение на условията на икономическата политика.

Очакванията са механизмът за подкрепа на платежния баланс да заема значителна част от обема на бъдещите заеми, отпускани от ЕС. През 2009 г. Съветът взе решение за подпомагане на още две държави в рамките на механизма BOR:

- 3,1 млрд. EUR за Латвия (Решение на Съвета 2009/290/ЕО от 20 януари 2009 г.) и
- 5 млрд. EUR за Румъния (Решение на Съвета 2009/459/ЕО от 6 май 2009 г.).

2.3. Механизъм за макрофинансова помощ (МФП)

Подробна информация относно операциите в рамките на МФП може да бъде намерена в годишния Доклад на Комисията до Съвета и до Европейския парламент относно осъществяването на макрофинансова помощ за трети държави⁸. Основните характеристики на механизма за макрофинансова помощ, ключовите дейности през 2008 г. и очакваните тенденции на развитие през следващите години могат да бъдат обобщени по следния начин.

С макрофинансовата помощ (МФП) под формата на заеми и/или безвъзмездни помощи се подкрепят усилията за икономически и политически реформи на държавите бенефициери, като помощта се прилага съвместно с институциите от Бретон Уудс. Основните характеристики на макрофинансовата помощ на Общността са следните: извънредният характер на тази помощ, фактът, че тя допълва финансирането от международните финансови институции (МФИ), и обвързаността с макроикономическите условия. В тясно сътрудничество с Международния валутен фонд (МВФ) и Световната банка чрез съобразената със специфичните потребности на всяка държава МФП Общността подпомогна редица трети държави за постигане на

⁶ Решение на Съвета 2009/102/ЕО от 4 ноември 2008 г.

⁷ Бяха изплатени два допълнителни транша от 2 млрд. EUR и 1,5 млрд. EUR, съответно през март и юли 2009 г.

⁸ Все още непубликуван за 2008 г. За 2007 г. вж. COM/2008/520.

общата цел — стабилизиране на финансовото положение и изграждане на пазарна икономика.

Заемите за МПФ по принцип се изплащат на няколко транша, доколкото и когато бъдат постигнати определени макроикономически параметри. Всяко плащане е обвързано с транзакция за получаване на заем от Комисията. В случай на неизпълнение, когато държавата бенефициер не спазва задълженията си за погасяване, Комисията може да прибегне до Гаранционния фонд за външни дейности⁹, за да не бъдат засегнати съответните заеми, взети от Комисията.

Предоставените чрез този инструмент безвъзмездни помощи и заеми са посочени по-горе в таблица 1.

Ключовите дейности по МФП през 2008 г. са свързани с преговори със съответните власти и са съсредоточени върху следното:

- Условието за предоставяне на помощ на Ливан (Меморандум за разбирателство и Споразумение за заем, подписани съответно на 18 и 19 декември 2008 г.). Програмата за МФП на Ливан включва безвъзмездна помощ от 30 млн. EUR и заем от 50 млн. EUR, които трябва да бъдат преведени на два транша. Изплащането на първия транш от заема (25 млн. EUR) беше осъществено в началото на юни 2009 г., а предоставянето на втория транш е запланувано за 2010 г. (в зависимост от изпълнението на условията, обвързани с помощта).
- Регулиране на разпределението между Сърбия и Черна гора на заемите по МФП, отпуснати в полза на бившата Съюзна република Югославия. На 2 октомври 2008 г. Съветът прие Решение 2008/784/ЕО за определяне на самостоятелно задължение на Черна Гора и пропорционално намаляване на задължението на Сърбия във връзка с дългосрочните заеми, отпуснати от Общността на Държавния съюз на Сърбия и Черна гора (бивша Съюзна република Югославия) съгласно Решения 2001/549/ЕО и 2002/882/ЕО¹⁰, с което Комисията се оправомощава да подпише отделно споразумение за заем с властите на Черна гора. Приемането на посоченото решение е в резултат единствено на обявяването на независимостта на Черна гора през юни 2006 г. и на едно споразумение между Сърбия и Черна гора от юни 2006 г. за разпределяне на външните задължения между двете отделни държави. С него не се създават нови задължения за Общността и не се оказва отражение върху бюджета. След като бъде сключено отделно споразумение за заем с Черна гора и то влезе в сила (което се очаква да стане до края на 2009 г.), текущите задължения на Сърбия ще бъдат коригирани.
- През 2008 г. Комисията завърши изпълнението на програмата за макрофинансова помощ на Република Молдова на обща стойност 45 млн. EUR, за която Съветът взе решение на 16 април 2007 г. Вторият и третият транш по безвъзмездната помощ (съответно 10 млн. EUR и 15 млн. EUR) бяха предоставени през юни и декември 2008 г. Програмата беше част от финансовия пакет в подкрепа на правителственото споразумение с МВФ в съответствие с механизма за намаляване на бедността и за подпомагане на растежа, което беше сключено през май 2006 г. и чийто срок изтича през май 2009 г.

⁹ Вж. Регламент (ЕО, Евратом) № 480/2009 на Съвета.

¹⁰ ОВ L 269, 10.10.2008 г., стр. 8.

- През декември 2008 г. Комисията изплати първия транш от 15 млн. EUR по програмата за макрофинансова помощ за Ливан, одобрена на 10 декември 2007 г.
- През 2008 г. не беше осъществено изплащане на заеми в рамките на МФП.

МФП е съсредоточена върху съседни региони като Западните Балкани и Кавказ. Въздействието на продължаващата икономическа и финансова криза върху тези региони е особено тежко. В резултат на това някои държави в процес на предприєдиняване, както и съседни държави се обърнаха към Комисията с официални или неофициални искания за МФП, а през 2009 г. Общността предприе интензивни действия, за да отговори на търсенето в рамките на този механизъм. Трудно е да се прогнозира колко дълго ще се запази това повишено търсене, но във всички случаи то зависи от стабилизирането на икономически по-развитите държави.

2.4. Механизъм Евратом

Механизмът за отпускане на заеми в рамките на Евратом може да се използва за финансиране на проекти в държавите-членки (Решение на Съвета 77/270/Евратом) или в някои трети държави (Украйна, Русия или Армения) (Решение на Съвета 94/179/Евратом). Тези заеми са извънбюджетни операции, които Комисията финансира чрез насрещни (back-to-back) заеми от финансовия пазар. През 1990 г. Съветът определи таван на заемите в размер на 4 млрд. EUR, като 3,4 млрд. EUR от него вече са одобрени. През 2002 г. Комисията предложи повишаване на тавана на заемите от 4 на 6 млрд. EUR, като по това предложение все още не е постигнато съгласие в Съвета.

Дейностите по Евратом за 2008 г. бяха съсредоточени върху втория транш от плащанията (22 млн. USD) в рамките на проекта K2R4. На 29 септември 2004 г. Комисията одобри заем в евро с общ размер, равняващ се на 83 млн. USD, за повишаване на безопасността на ядрените блокове Хмелницки (Khmelnitsky) 2 и Ровно (Ровно) 4 (K2R4) в Украйна. Заемът беше приведен в действие на 7 юли 2006 г., след като беше удостоверено, че всички предварителни условия по споразумението за заем са удовлетворени по задоволителен начин. На 15 март 2007 г. беше отпуснат първият транш от 39 млн. EUR. На 6 октомври 2008 г. след осъществяване на съответна заемна операция беше преведен втори транш в размер на 22 млн. USD (равностойността на 15,2 млн. EUR).

През 2009 г. беше предвидено отпуснатите и взетите заеми да включват изплащане на трети (последен) транш¹¹ по споразумението за заем за проекта K2R4 (10,3 млн. USD) в Украйна.

3. ВЗЕТИ ЗАЕМИ ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

3.1. Описание

С цел да се финансират отпуснатите заеми, одобрени от Съвета, Комисията е оправомощена да заема средства на капиталовите пазари от името на съответната Общност (ЕО, Евратом). Функционирането на механизма за получаване и отпускане на заеми в рамките на всеки инструмент (БОР, МФП и Евратом) е определено в

¹¹ Последният транш беше изплатен през октомври 2009 г.

съответната законова база. Съществува строга „на срещна“ (back-to-back) връзка между операцията по получаване на заем и съответстващата операция по отпускане на заем, която гарантира, че бюджетът на ЕС не е изложен на лихвен или валутен риск.

3.2. BOP

През ноември 2008 г. в рамките на механизма BOP ЕС пое ангажимент в размер на 6,5 млрд. EUR към Република Унгария. Първият транш от 2 млрд. EUR беше финансиран на 9 декември 2008 г. посредством емитирането на 3-годишни облигации.

С емитирането на тези облигации ЕО се завърна успешно сред емитентите на пазара на облигации в евро, служещи за база за сравнение (euro benchmark bond). Облигациите бяха много добре приети на пазара. Инвеститорският интерес беше много силен и емисията беше много бързо презаписана. В окончателното разпределение бяха представени всички основни класове инвеститори, включително централни банки, инвестиционни фондове, банкови и застрахователни дружества. Цената на облигациите бе близо до най-високите в нейната референтна група — Sovereign Supranational Agency Sector (SSA), на едно ниво с цените на емитенти като ЕИБ, KFW (Kreditanstalt für Wiederaufbau) и SFEF (Société de financement de l'économie française).

Представянето на вторичния пазар беше повече от задоволително и затвърди стабилните позиции на ЕО като емитент на първокласни облигации, служещи за база за сравнение. Последвалите през цялата 2009 г. емисии на първокласни облигации допълнително утвърдиха тези позиции, основаващи се на служещата за база за сравнение емисия от 2008 г.

3.3. МФП

През 2008 г. не беше осъществено финансиране по макрофинансовата помощ.

3.4. Евратом

През 2008 г. за Евратом беше набрана сума в размер на 22 млн. USD.

Таблица 2: Обем на заемите по финансови инструменти за периода 2001—2008 г.¹²

млн. EUR

	2001 г.	2002 г.	2003 г.	2004 г.	2005 г.	2006 г.	2007 г.	2008 г.
МФП	305	12	118	10	15	19		
Евратом	40	40	25	65	215	51	39	16
ВОР								2000
Общо	345	52	143	75	230	70	39	2016

¹² Допълнителна информация относно облигациите на ЕО е публикувана на http://ec.europa.eu/economy_finance/financial_operation_instruments/market_operations59_en.htm.

Таблица 3: Общо взети заеми от Европейския съюз — непогасени задължения в края на всеки период между 2000—2008 г.⁽¹⁾

млн. EUR

	ЕОВС	Евратом	ВОР	МФП	Общо Европейски съюз
2000 г.	2039			1656	3695
2001 г.	1386	40		1633	3059
2002 г.	713	80		1379	2172
2003 г.	431	105		1372	1908
2004 г.	423	170		1214	1807
2005 г.	440	385		1 080	1905
2006 г.	436	436		969	1841
2007 г.	400	474		786	1260
2008 г.	266	484	2 000	654	3404

⁽¹⁾ Използвани са валутните курсове към 31 декември за всяка година. Първоначален размер на взетите заеми, плюс или минус погашенията по главницата, отменените и анулираните плащания и преоценките вследствие на изменението на валутните курсове.

4. ЕВРОПЕЙСКА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА — ОПЕРАЦИИ ПО ОТПУСКАНЕ НА ЗАЕМИ ИЗВЪН ОБЩНОСТТА

4.1. Отпуснати заеми от ЕИБ

4.1.1. Описание

Предоставяните от ЕИБ заеми, които се отпускат от собствените ресурси на банката, представляват пряко финансиране на индивидуални проекти или глобални заеми за финансови посредници, които след това разпределят средствата между местни проекти с по-малък мащаб. Някои от тези заеми на ЕИБ извън Общността са гарантирани от бюджета на Европейския съюз и, ако не е посочено друго, са обект на настоящия доклад. Съгласно текущия външен мандат ЕИБ също може да гарантира заеми. В рамките на нейните собствени инструменти за споделяне на риска¹³ и при управлението на ресурсите на Общността или на държавите-членки (по-специално в държавите от средиземноморския регион и АКТЕ) ЕИБ използва и по-широк спектър финансови инструменти (в т.ч. в определени случаи и акционерен капитал). Операциите на ЕИБ, извършени в рамките на външния мандат, ще бъдат разгледани в отделен доклад.

¹³ През юли 2009 г. Съветът на гуверньорите на банката одобри разширяването на предприєдинителния механизъм на ЕИБ и Средиземноморския партньорски механизъм II, така че да бъде създадена възможност за непреки дялови инвестиции в инфраструктурни фондове.

4.1.2. Обем на договорените операции

Общият обем на операциите, договорени от ЕИБ, е нараснал с 20 % до 57,6 млрд. EUR през 2008 г., от които 51,5 млрд. EUR са договорени с държави-членки, а 6,1 млрд. EUR — с държави партньори.

Общ преглед на отпуснати заеми от ЕИБ през 2008 г. в държави, които не са членки на ЕС:

млн. EUR

	Бюджет на ЕС и ресурси на ЕФР ⁽¹⁾	Собствени ресурси, гарантирани от Общността /държавите-членки	Собствени ресурси по инструментите на ЕИБ за споделяне на риска	ОБЩО
Държави в процес на предприемане (мандат 2007—2013 г.)		2009	1444	3453
Съседни и партньорски държави (мандат 2007—2013 г.)	62	1365	33	1460
АЛА — Азия и Латинска Америка (мандат 2007—2013 г.)		469		469
РЮА — Република Южна Африка (мандат 2007—2013)		203		203
Държави от АКТЬ/ОСТ ⁽²⁾	336	225		561
Общо	398	4270	1477	6145

(1) Предоставени и администрирани от ЕИБ от бюджетните ресурси на ЕО или на Европейския фонд за развитие (ЕФР).

(2) Африка, Карибски басейн, Тихоокеански басейн /отвъдморски страни и територии.

4.1.3. Отражение на отпуснатите заеми от ЕИБ върху бюджета на ЕС¹⁴

ЕИБ предоставя финансиране по проекти както в рамките на ЕС, така и извън него, като за външното финансиране се предвиждат частични гаранции от бюджета на ЕС.

¹⁴ Относно отражението на гаранциите, предоставени на ЕИБ, и отражението на собственото рисково кредитиране на ЕС, вж. доклада относно гаранциите, които се покриват от общия бюджет към 31.12.2008 г., COM2009 (398).

Отпуснатите заеми имат отражение върху бюджета на Съюза, когато те са придружени от гаранции на Общността, лихвени субсидии или специални условия, сравними с операциите, при които се поема риск от страна на заемодателя.

На 19 декември 2006 г. Съветът предостави на ЕИБ гаранция от името на Общността в случай на загуби по заеми и гаранции по заеми за проекти, осъществявани извън Общността (Решение 2006/1016/ЕО¹⁵), заменено с Решение № 2009/633/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г.¹⁶). Гаранциите на Общността са ограничени до 65 % от общия размер на изплатените кредити и предоставените гаранции, минус възстановените суми, плюс всички свързани с тях суми. Максималният таван за операции на ЕИБ по финансиране, осъществени в рамките на този мандат през 2007—2013 г., е 27 800 млн. EUR, като той се състои от основен таван от 25 800 млн. EUR и факултативен мандат от 2 000 млн. EUR, за чието задействане ще се вземе решение от Съвета и Парламента въз основа на резултатите от междинния преглед през 2010 г.

4.2. Взети заеми от ЕИБ

В рамките на програмата за финансиране за 2008 г. ЕИБ набра 59,5 млрд EUR. Това представлява значителен ръст спрямо 2007 г. (54,7 млрд EUR, т.е. +9%). През 2008 г. този съществен ръст беше реализиран при неблагоприятни условия на финансиране. Характерни за тях бяха колебанията и несигурността на финансовия пазар, като след средата на октомври условията на финансиране рязко се влошиха. Ето защо се запазиха предпочитанията към по-големи ликвидни транзакции, а търсенето на структурирани емисии остана слабо.

¹⁵ ОВ L 414, 30.12.2006 г., стр. 95.

¹⁶ ОВ L 190, 22.7.2009 г., стр. 1.